

Peltojen pienestä koosta taloudellista haittaa

SAMI MYYRÄ, MTT

Maatalouden tärkeimmän tuotantoresurssin, maatalousmaan, omistus ja hallintaolot ovat olleet historiallisesti tärkeitä maatalouden toimintaedellytyksiin vaikuttavia tekijöitä. Maatilalla käytössä olevien peltöjen koko vaikuttaa edelleen tuloksenteomahdollisuuksiin. Tilakokoa suurennettaessa kannattaa kiinnittää huomiota myös tilusrakenteen muutoksiin.

Koneiden suurenemisen seurauksena viljeltävien lohkojen koko näyttää nousevan entistä tärkeämmäksi maatalon ominaisuudeksi. Tästä antaa viitteitä se, että peruslohkojen pieni koko osoittautui maitotiloilla kannattavuutta alentavaksi tekijäksi. Lohkokoko vaikutti tilan taloudelliseen tulokseen sitä merkittävämmän mitä pienempiä peltöjä, eli EU-termein peruslohkoja, tilalla on käytettävissä. Tulokset ilmenivät Maatalouden taloudellisessa tutkimuslaitoksessa tehdyssä tutkimuksessa Tilusrakenteen taloudelliset vaikutukset. Tutkimusaineistona käytetyssä maitotilaryhmässä peruslohkojen keskikoko oli 2,44 hehtaaria. Tulosten perusteella peruslohkojen keskikoon nousu 20 aarilla nostaa maitotilan maatalousyliäämää 1315 markkaa vuodessa. Käytännön tasolla peltolohkoja yhdisteltäessä tilalla olevien peruslohkojen keskikoko nousee vähintään kymmeniä aareja.

Kuinka paljon tilusjärjestelystä kannattaa maksaa?

Tilusjärjestelyllä saatavat hyödyt realisoituvat pitkällä aikavälillä. Keskeinen kysymys onkin, kuinka paljon tilusjärjestelystä saa aiheutua kustannuksia, jotta se olisi taloudellisesti kannattavaa. MTTL:n laskelmiin perustuvan oheisen kuvion mukaisesti maitotilan kannattaa maksaa noin 40 000 markkaa sellaisesta tilusjärjestelystä, jossa tilan keskimääräinen lohkokoko kasvaa 0,4 hehtaaria (2,14:stä 2,54 hehtaariin per lohko).

Miten tilusjärjestelyyn ?

Kun viljelijä havaitsee, että pienestä lohkokooasta aiheutuu haittaa, kannattaa ensin miettiä, voisiko omia lohkoja yhdistellä esimerkiksi kuivatusjärjestelmiä tai tieverkkoa uusimalla. Peltokuvioiden parantamiseen, esimerkiksi ojia putkittamalla, saatava tuki on 20 prosenttia suunnitelman mukaisista kustannuksista ja hankkeeseen saa myös korkotukilainaa. Tukea haetaan TE-keskuksesta. Usein on kuitenkin niin, että lohkojen yhdistäminen olisi helpointa naapurin kanssa. Tilakohtaisten pinta-alojen

pitäminen vakiona edellyttääkin sitten peltojen vaihtamista, joka saattaa olla suurin kompastuskivi tilusjärjestelyssä. Maanmittauslaitoksesta saa apua myös pienimuotoisissa tilusjärjestelyissä.

Pohjanmaalla tehtyjen tilusjärjestelyiden, esimerkiksi uusjakojen ja sitä kevyempien tilusjärjestelyiden, vaikutukset lohkokokoon ovat olleet yleensä huomattavia. Peruslohkojen keskikoko on voinut jopa kaksinkertaistua.

Peruslohkojen koon kaksinkertaistumisella (2,44 hehtaaria 4,88 hehtaariin lohkolta) saatavien hyötyjen pääomitetuksi nykyarvoksi voidaan tutkimustulosten perusteella arvioida noin 100 000 markkaa maitotilalta.

Lohkokoko omalla tilallani?

Helpoimmin viljelijä voi saada käsityksen oman tilansa tilusrakenteesta katsomalla pinta-alaperusteisten tukien hakulomakkeita. Kun tilan kokonaispinta-alan jakaa peruslohkojen lukumäärällä, saa selville keskimääräisen peruslohkojen koon.

On vaikea sanoa, kuinka pieniä lohkoja ei kannata ollenkaan viljellä tai milloin lohkokoko on riittävän iso, jotta siitä ei aiheudu haittaa. Eräs tapa arvioida tilusrakenteen edullisuutta on verrata sitä muiden tilojen tilusrakenteeseen. Maatalouden kannattavuustutkimukseen osallistuneilla kannattavuuskirjanpitotiloilla peruslohkojen keskikoko oli vuonna 1999 maitotiloilla 2,44 hehtaaria sikatiloilla 3,5 hehtaaria ja viljatililla 4,34 hehtaaria.

Lisätietoja: Koetoiminta ja käytäntö 1/2001: 6 sähköposti sami.myyra@mtt.fi puhelin (09) 5044 7261.